

КРИТИКА, БІБЛІОГРАФІЯ

С. Д. Абрамович,
м. Кам'янець-Подільський

ГРАНДІОЗНА ПАНОРАМА ПОЛЬСЬКИХ РЕЛІГІЄЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Гофман Г. Історія релігієзнавства в Польщі / Генрик Гофман ; переклад з польської: К. Новікова ; відповід. ред. д-р філол. н., проф. С. Абрамович. – К. : Дух і Літера, 2010. – 332 с.

Переклад виконано за виданням: Henryk Hoffmann. *Dzieje polskich badań religioznawczych 1873–1939*. – Kraków, 2004. – Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wydanie I, Kraków 2004.

Нова книга відомого польського дослідника релігії, завідувача кафедри історії релігії Інституту релігієзнавства Ягеллонського університету, професора Генрика Гофмана вийшла у книжковій серії Українського філософського фонду «Філософські контакти: Україна-світ». Видання було здійснено за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» разом з Польським інститутом у Києві, Інститутом книги в Кракові та Інститутом релігієзнавства Ягеллонського університету.

Книга є видатною за глибиною аналізу та широтою охоплення матеріалу розвідкою, присвяченою історії релігієзнавства в Польщі протягом цілого століття: з середини XIX ст. до початку Другої світової війни. Ситуацію детально висвітлено – від перших спроб формування польського релігієзнавства як специфічної сфери науки до сучасної багатой і різноманітної картини релігієзнавчих досліджень в сусідній країні.

Це повчально для нас, не в останню чергу й тому, що, хоча сучасне релігієзнавство в різних країнах, як врешті, і в Польщі, залежить від власних академічних традицій. кожної окремої країни і має власну структуру, наші релігієзнавчі традиції дуже ускладнюються спадщиною гіперкритичного «науково-атеїстичного» підходу радянських часів. Скажімо, у нас тільки-но поновлено в правах теологію, без якої вивчення розвинених релігій просто неможливе. Але й досі існує певна упередженість в цій галузі і прагнення не стільки зіставляти, скільки протиставляти. Дослідження Г. Гофмана, без сумніву, вченого незаангажованого, втім навчаче не лише принциповості, а й толерантності, оскільки клерикальні автори тут подаються з тою ж само пошаною, як і світські. Агностики, католики, протестанти, іудаїсти, так само, як і етнологи, психологи, соціологи, антропологи, сходознавці й філологи, які віддавали свою увагу проблемам релігієзнавства, постають як рівно гідні уваги й поваги.

У полі зору вченого – передвісники релігієзнавчих досліджень доби Просвітництва і Романтизму, постаті ентузіастів, що започаткували нову галузь науки, класики польського релігієзнавства, нарешті – просто живі люди, які віддано служили своїй справі. Не забуто й доробок поляків в годину національного лихоліття – скажімо, справляють сильне враження постаті польських дослідників сибірського шаманізму, які працювали в умовах заслання царатом на Сибір.

Дослідження Г. Гофмана побудовано на величезній кількості конкретних документів, на стислих, а проте лапідарних нарисах біографій вчених – нерідко яскравих і навіть драматичних. При всій своїй академічності, воно пронизане прихованим пафосом – патріотичним і науковим.

Вихід друком цієї книги – знаменна подія в науковому і суспільному житті Польщі, а водночас і України.

Безумовно, що ознайомлення з нею збагатить українську традицію наукового осмислення релігії, а також стане підґрунтям для подальшої міжнародної співпраці.

Отримано: 15.03.2013

Т. Й. Франчук,

м. Кам'янець-Подільський

РЕЦЕНЗІЯ НА БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК «ЖИТТЄВЕ КРЕДО ПРОФЕСОРА В.П. СТРУМАНСЬКОГО»

Важко переоцінити значущість бібліографічного покажчика «Життєве кредо професора В.П. Струманського», оскільки в ньому вперше акумульовано практично весь науковий доробок відомого не лише в Подільському регіоні, а й Україні та за її межами педагога, який досить комплексно і глибоко займався проблемами сутності нової ідеології виховання, в основі якої – національна ідея, а також механізмами соціалізації особистості, психолого-педагогічними умовами забезпечення її ефективності, проблемами концепції виховання життям, основами творення цілісної сфери виховання; національної ідеї, що набуває особливої значущості в період самовизначення особистості в умовах кризових соціально-економічних ситуацій.

У бібліографічному покажчику зібрані видання різного рівня: у вигляді окремих видань, статей, рукописів, недатованих рукописів, науково популярних статей, присвячених теоретико-практичній діяльності професора В.П. Струманського. Покажчик є цінним для педагога як вищої, так і загальноосвітньої школи, тому що містить досить багатий матеріал, всю палітру публікацій, на основі яких можна зробити вибір інформації для поглибленого дослідження проблем практики організації педагогічного процесу в сучасному освітньому закладі відповідно до інноваційних освітніх стандартів.

Слід відзначити доцільність структурної організації друкованого видання, оскільки його автори змогли поєднати різні ракурси життя і творчості педагога, представляючи і «погляд зблизка» через спогади людей, що мають родинні зв'язки і через спогади вдячних студентів, колег. Поєднання цих складових дає можливість читачу сформулювати цілісний погляд на педагогічну спадщину і її творця.

Тому вважаємо, що покажчик є значущим внеском у розвиток системи освіти Поділля, зокрема її бібліографічного сегменту.

Отримано: 12.12.2012